

Конгрес **У**країнських **Н**аціоналістів

Змагатимеш до поширення сили, слави, багатства і величі Української Держави

НАЦІЯ І ДЕРЖАВА

e-mail: nacija@ukr.net www.cun.org.ua 19 вересня 2013 року № 38 (513)

ЄВРОПАРЛАМЕНТ ЗАСУДИВ ШАНТАЖ КРЕМЛЯ

Минулого тижня Європейський парламент ухвалив резолюцію "Про тиск, що чинить Росія на країни Східного партнерства в контексті майбутнього саміту Східного партнерства у Вільнюсі". Напередодні голосування у Європарламенті відбулися дебати з цього питання, упродовж яких депутати різко розкритикували позицію Москви, зокрема, її шантажу щодо країн Східного партнерства.

Європарламент "підкреслює відповідальність ЄС захистити країни Східного партнерства, які були піддані відкритому, тривожному і дедалі сильнішому тиску Росії, спрямованому на те, щоб утримати їх від асоціації з ЄС, і просить Європейську комісію та Раду ЄС виступити з конкретними й ефективними заходами для підтримки країн-партнерів". У резолюції зазначено: економічне співробітництво країн Східного партнерства з Росією вигідне для всіх зацікавлених сторін, а всі торговельні суперечки мають вирішуватися відповідно до правил і зобов'язань, ухвалених у рамках СОТ.

"ЄС готовий допомогти партнерам у їхніх інтеграційних зусиллях, тимчасово застосувавши відповідні частини Угоди про асоціацію і глибоку та всеосяжну зону вільної торгівлі з моменту її підписання; розморозити після підписання або парафування відкладені кредити та програми допомоги, продовжувати вживати заходи, спрямовані на спрощення візового режиму і перспективу впровадження безвізового режиму", – йдеться в резолюції.

Європарламент також вважає, що подальші політичні й економічні реформи у цих країнах на основі цінностей та стандартів Євросоюзу "в остаточному підсумку, у власних інтересах Росії, оскільки це розширить зону стабільності, процвітання та співробітництва на її кордонах; а також нагадує про запрошення зробити свій внесок у цей процес з допомогою конструктивної взаємодії з країнами Східного партнерства". ЄП підкреслює, що євро вибір країн Східного партнерства не повинен з боку Росії "зіштовхнутися з такими наслідками, як торгові заходи, візова політика, втручання в заморожені конфлікти та ін.."

Крім того, в документі міститься заклик до Єврокомісії та Зовнішньої служби ЄС розглядати ці події як такі, що "виходять за межі суто виміру торгівлі, яка є лише прикриттям для волаючого політичного тиску, діяти й захищати партнерів ЄС, посилаючи сильний сигнал підтримки для всіх країн Східного партнерства в їхньому європейському прагненні і виборі".

Резолюція також містить положення про рішучу підтримку Європарламентом парафування або підписання Угоди про асоціації на саміті у Вільнюсі з тими країнами Східного партнерства, "які готові й можуть це зробити за умови виконання вимог".Європарламент закликає країни Східного партнерства "продовжувати й активізувати свої зусилля у вирішенні сьогоднішніх проблем напередодні саміту Східного партнерства і не піддаватися тиску, що чиниться на них".

 АКЦІЯ

Націоналісти пікетували офіс КПУ

17 вересня активісти Конгресу Українських Націоналістів, Народного Руху України, УНА-УНСО, "Нашої України" та Спілки офіцерів України пікетували центральний офіс КПУ в столиці з вимогою припинити антидержавницьку діяльність партії – рудимента радянської тоталітарної системи.

Пікет патріотичні сили приурочили до роковин початку Другої світової війни, яку розв'язали два режими – комуністичний та нацистський. У виступах учасники акції називали злочини комуністичної партії проти українського народу в часи радянської окупації України. Вони зазначили, що КПУ є правонаступницею Комуністичної партії УРСР, яка несе пряму відповідальність за мільйони жертв червоного терору, тому має бути заборонена в незалежній Українській державі.

Голова Секретаріату КУН Володимир Манько зауважив, що сьогодні комуністи ведуть антидержавну політику, спрямовану на розкол українського суспільства.

"Напередодні підписання угоди про асоціацію України з Європейським Союзом КПУ розпочала маніпулятивну кампанію, яка має переконати українців, що їхній єдиний правильний шлях – у Митний союз, тобто назад в СРСР. Комуністи, як завжди, виконують замовлення Кремля", – переконаний політик.

На завершення акції було зачитано заяву патріотичних партій з вимогою заборонити діяльність КПУ в Україні та спалено червоний прапор Компартії.

Прес-служба КУН

 ТОЧКА ЗОРУ

ОПОЗИЦІЯ ЗАХИЩАЄ ПРАВО НА УКРАЇНОФОБСТВО?

Марія БАЗЕЛЮК

Ще нікого так завзято не захищала парламентська опозиція ("Батьківщина" та "УДАР"), як українофоба і послідовного ворога незалежної Української держави Ігоря Маркова. Як відомо, Вищий адміністративний суд України позбавив його статусу народного депутата, як такого, що опинився в українському парламенті шляхом фальсифікацій результатів голосування.

Для того, щоб встановити істину, охоронцям закону знадобилося надто багато часу: Марков встиг і присягу скласти, і попрацювати – вже в парламентських стінах в ім'я "отечества чужого", на службі в якого він перебуває давно й безкарно. Хоч і з запізненням, та караючий і справедливий (цього разу!) меч Феміди таки опустився на його голову. Марков, а за ним і опозиція, зчинили лемент, мовляв, от вам яскравий приклад "вибіркового правосуддя": в чоловіка відбирають депутатський мандат через те, що він – проти євроінтеграції і за вступ України до Митного союзу. Тобто, іншими словами, Марков, цей запеклий "предводитель" "русского міра" в Україні, всіма силами бореться за відновлення її колоніального статусу, а його ще й карають за таку "дрібницю", як фальсифікація виборів.

Заради справедливості нагадаємо, що Ігор Марков ніколи не приховував ні своєї зневаги та ненависті до всього українського, ні своєї служби на користь інтересів Москви. Це переконливо засвідчує його кримінальна, антидержавна, з ознаками російського нацизму, вакханалія в тій же Одесі і не тільки. Влада, запобігаючи перед Кремлем, закривала на це очі.

"Насправді за Марковим уже давно плаче тюрма, – говорить Голова Конгресу Українських Націоналістів Степан Брацюнь. – На жаль, у нашій державі російську агентуру не судять, не висилають із країни, а для самозахисту навіть дозволяють "озброїтися" депутатським мандатом. У Маркова його, хоч і з запізненням, відібрали на підставі неспростовних доказів фальсифікації виборів. До речі, за даними інформцентру "Майдан-моніторинг", найбільше порушень, порівняно з усією Україною, було саме на виборчому окрузі № 133, де він балотувався. Тож у кожному разі рішення суду стосовно Маркова об'єктивне. Його перебування у Верховній Раді – наруга над Українською державою. Сьогодні опозиція захищає право Маркова... На що? На антиукраїнську діяльність у стінах парламенту? Марков поблажливо подякував за це фракціям "Батьківщини" та "УДАР", а ті, схоже, й не почервоніли від сорому. Може в "Батьківщині" забули, хто в сесійній залі лупив ногами їхнього соратника Олега Медуницю? Нагадаю: це Ігор Марков з бандитською хваткою гамселив опозиціонера, і не лише його одного. Дивує, що, на переконання Юлії Тимошенко, сьогодні з бандита, кримінального авторитета та українофоба Маркова "народився новий, молодий, енергійний, харизматичний, ідеологічний лідер проросійськи налаштованих громадян України, який гарантовано буде балотуватися в Президенти України, а це вже початок кінця самого Януковича." Пієтет Тимошенко щодо новоспеченого "лідера" не має меж: "Ігор Марков зробить життя Партії регіонів чесним, прозорим та зрозумілим для суспільства". Цікаво, чи таку позицію своєї лідерки поділяють усі її однопартійці та члени фракції "Батьківщина", чи заради здобуття влади вони також готові підтримувати таких, як Марков – відвертих ворогів Української держави? Колись і в середовищі "Батьківщини" були, вірю, що і тепер є, люди, для яких Україна – понад усе", – зазначив С.Брацюнь.

...Тим часом "новий і харизматичний" взявся "робити життя" своїх вчорашніх соратників із ПР "чесним і прозорим" – акурат тоді, як після спілкування з Януковичем фракція озвучила свій курс на євроінтеграцію.

ПОДІЯ

ВІДБУВСЯ IX З'ЇЗД "ПРОСВІТИ" ІМ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

14 вересня в історичному приміщенні, в якому Центральна Рада УНР приймала свої історичні Універсали, відбувся IX з'їзд Всеукраїнського товариства "Просвіта" ім. Т. Шевченка.

З'їзд привітали представники УПЦ Київського Патріархату та Греко-Католицької Церкви. Від імені патріарха Філарета активістам товариства були вручені церковні нагороди, зокрема Миколі Кульчинському та Леоніду Киселеву.

Голова "Просвіти" Павло Мовчан в своїй тривалій доповіді відзначив заходи, які проводили члени Товариства за звітний період, та зупинився на загрозах українству, що виникли останнім часом: "Без української мови культури, церкви й інформаційного простору українська держава безперспективна. Мова – це наша національна свідомість, це наша державність. Україна, в якій другою мовою буде російська, вже не буде Україною… Закон Ківалова-Колісниченка один з його апологетів вважає другим етапом наближення України до Росії. Наступним має стати перегляд 10-ї статті Конституції. Тому Рух за порятунок нації має стати загальнонаціональним. Український социум готовий до радикальних змін і підтримує рух за українізацію. Але потрібне якомога більше об'єднання парламентської меншості з позапарламентською більшістю в боротьбі за справжню Українську європейську державу! Позапарламентська опозиція набагато чисельніша, радикальніша й, головне, принциповіша за опозицію парламентську… Кожен має робити своє в міру своїх сил й здібностей".

На зібранні виступили високі гості з дружніх організацій та члени Головної Ради "Просвіти". Зокрема, в своїх виступах Голова СОУ Євген Лупаков побажав Товариству побільше перемог у боротьбі з сонмом зовнішніх і внутрішніх ворогів, а Голова КУНу Степан Брацюнь нагадав присутнім сентенцію Андрея Шептицького: "В силі духа – перемога народу!", яку він виголосив у 1938 році, освячуючи прапор "Просвіти", а також те, що всі очільники ОУН були

активними просвітянами в минулому. "Просвіта" формувала світоглядні позиції націоналістів. Українські націоналісти пліч-о-пліч з просвітянами боролися й борються за українську державу!". *(Промова друкується).*

Заступник голови об'єднаного Руху Іван Заєць застеріг делегатів про загрозу реваншизму прокремлівських сил в Україні з наміром перезаснувати Українську державу на другу російську під гаслом так званого "русского міра", й тому проблема об'єднання патріотичних сил є нагальною проблемою часу!

Відомий політичний і громадський діяч Степан Хмара також наголосив на тому, що загрози нашій державі з боку "стратегічного ворога України" – Росії потребують об'єднання всіх патріотичних сил. "Хоча ганебна поведінка парламентської опозиції говорить про те, що в нас на сьогодні немає опозиції! Прикриваються суперпатріотичними гаслами, а роблять дії, які дискредитують ці гасла! Головним щоденним завданням просвітян й усіх щирих патріотів є виховання з хохла й малороса – українця та мобілізація всіх свідомих українців на захист українських цінностей".

Представник товариства "Знання" професор Веселашко закликав просвітян, патріотів Української держави не плакатись на долю, а в умовах інформаційної окупації йти, як закликали Тарас Шевченко, Іван Франко, Леся Українка, в народ й будити його СЛОВОМ!

У мистецькій частині прозвучали пісні у виконанні знаменитого кобзаря Василя Нечепи та відомого оперного співака Фемі Мустафаєва, котрий висунутий "Просвітою" на Шевчеківську премію ювілейного 2014 року за популяризацію безсмертних творів Великого Кобзаря.

Головою "Просвіти" на наступні чотири роки знову переобрано її багаторічного керівника – Павла Мовчана. Запоріжська делегація пропонувала альтернативу: діючих народних депутатів – В'ячеслава Кириленка чи Олеся Донія, проте оскільки вони формально не є членами "Просвіти", то пропозиція була відхилена.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

"В СИЛІ ДУХА – ПЕРЕМОГА НАРОДУ!"

Промова Голови КУН Степана БРАЦЮНЯ на IX з'їзді "Просвіти"

Степан БРАЦЮНЬ, Марія ОЛІЙНИК

Від імені Конгресу Українських Націоналістів маю честь привітати IX З'їзд Всеукраїнського товариства "Просвіта" ім. Тараса Шевченка, побажати вам продуктивної праці, схвалення потрібних і мудрих рішень і постанов для подальшого прямування "Просвіти" до переможного утвердження національної ідеї в незалежній Українській Державі.

До 70-ліття "Просвіти" 22 травня 1938 року у Львові Андрей Шептицький освятив новий біло-золотистий прапор "Просвіти" з написом: "В силі духа – перемога народу!". Ми маємо сьогодні визнати, що під цим гаслом прапора "Просвіти" у ХХ столітті були сформовані покоління героїв, які воювали проти польської пацифікації, гітлерівських і сталінських окупантів у лавах УПА, совєтського режиму. Власне, з початку ХХ століття формування моральних принципів і національного світогляду української молоді йшло під впливом Церкви і "Просвіти", які тісно співпрацювали у кожному містечку і селі на Західній Україні. Про це багато писав у своїх статтях Ярослав Стецько, найактивніший член "Просвіти" у часи своєї молодості. Про організацію читалень, національних концертів, лекційну роботу по лінії "Просвіти" читаємо у біографії Слави Стецько. Багато діячів ОУН сформувалися як організатори і пропагандисти, працюючи саме у "Просвітах". Серед активних учасників Товариства були такі відомі постаті націоналістичного підпілля, як Микола Дужий (ババ Вировий), який від 1931 р. входив до Головного Відділу "Просвіти" у Львові, а пізніше був обраний секретарем Головної Управи.

У студентські роки активним учасником "Просвіти" був Степан Бандера, який з цього приводу в автобіографії написав: "У ділянці культурно-освітньої праці з рамени тов. "Просвіта" я відбував у неділі і свята поїздки в довколишні села Львівщини з доповідями та на допомогу організації фестин і національних імпрез". Тісно співпрацював із читальнею "Просвіти" у с. Старий Угринів батько С. Бандери о. Андрій Бандера, при читальні були задіяні також сестри провідника ОУН Мирослава та Оксана, брат Василь Бандера. У той чи інший спосіб у роботі "Просвіти" брали участь Провідник Євген Коновалець (Віра), відомі члени ОУН Осип Дяків (Горновий) та Ярослав Старух (Ярлан), член УГВР Василь Мудрий (Борович), командир УПА-Захід Олександр Луцький (Богун), командир тактичного відтинку УПА "Чорний ліс" Василь Андрусяк (Різун) та інші.

Акт 30 червня 1941 р. про відновлення Державності був проголошений у Львові саме у приміщенні Товариства "Просвіта" на пл. Ринок,10. А до складу Українського Державного Правління (УДП) на чолі із Я. Стецьком поруч із членами ОУН увійшли такі відомі просвітяни, як Кость Паньківський (заступник міністра внутрішніх справ), Євген Храпливий (міністр сільського господарства), Анатоль П'ясецький (міністр лісництва) та ін. На сьогодні колишній будинок "Просвіти" у Львові на площі Ринок, 10 не належить товариству "Просвіта", рішенням міської влади його віддали комерційним установам. Наше завдання – повернути цю історичну будівлю для української просвітницької діяльності.

Роль "Просвіти" у здобутті й утвердженні Української Держави є дуже значною. Сьогоднішня влада в Україні демонструє системне знищення національного розвитку держави, її мови, культури, духовності, ідентичності, сприяє агресивній антиукраїнській політиці Москви. Прикметно, що у Харкові цими днями до Дзержинського райсуду подано позов проти встановлення меморіальної дошки Юрію Шевельову, одному з найактивніших членів Харківської "Просвіти" часів війни, мовознавцеві, роль якого рівнозначна ролі М. Грушевського в історичній науці. Цим прецедентом можна лише узагальнити духовне, культурне, ідеологічне протистояння із північним сусідом, яке триває, не збавляючи темпів, у часи Незалежності. Ми і сьогодні перебуваємо на фронті. Це фронт боротьби культур, духовних і моральних цінностей, несумісних з імперським злом. Фронт, на якому під гаслом "В силі духа – перемога народу!" націоналісти і просвітяни мають пліч-о-пліч боронити найдорожче, що в нас є, – українську Україну від зайд, окупантів і просто варварів.

Дорогі просвітяни! Ви – велика сила, це треба знати, вірити і бути свідомими цього, бо саме ви несете людям Правду і лише Правду. Разом ми переможемо.

Слава "Просвіті"! Слава Україні!

Наші корпункти

Вінниця	Березовський В'ячеслав	(067) 258-55-71
Дніпродзержинськ	Чередниченко Олександр	(098) 242-54-87
Дніпропетровськ	Фурман Анатолій	(050) 695-83-48, (097) 243-71-72
Донецьк	Олійник Марія	(062) 337-23-48
Житомир	Ярмолінський Олег	(067) 702-63-37
Запоріжжя	Тимчина Василь	(0612) 67-31-82
Івано-Франківськ	Салига Роман	(0342) 3-11-35
Кіровоград	Тріщенко Віктор	(0522) 36-95-25
Київська обл.	Сахацький Олександр	(04597) 4-92-93
Київ	Шепетюк Юрій	(044) 278-63-89, 279-68-34
Кривий Ріг	Мельник Олександр	(096) 298-19-56
Луцьк	Хомич Іван	8-095-92-66-154
Львів	Динилиха Ігор	(0322) 38-67-63
Миколаїв	Салтиченко Михайло	(067) 942-64-71
Одеса	Ролінський Володимир	(095) 678-76-73
Полтава	Паламарчук Дмитро	(050) 171-63-49
Рівне	Бідюк Юрій	(050) 435-34-34
Севастополь	Проценко Володимир	(0692) 48-79-46
Сімферополь	Овчарук Василь	(0652) 29-77-43
Суми	Друзь Віктор	(096) 485-67-37
Тернопіль	Ткач Володимир	(098) 711-05-50
Ужгород	Сачко Олександр	(099) 053-48-69
Харків	Дяків Богдан	(057) 716-02-18
Херсон	Реуцький Іван	(097) 285-32-96
Хмельницький	Бенюк Ніна	(8096) 362-72-23
Черкаси	Савченко Максим	(067) 647-35-24
Чернівці	Лютик Віктор	(0372) 51-02-72
Чернігів	Рябченко Валерій	(04622) 4-38-81

ПОЗИЦІЯ

АРМІЯ... ПОТРЕБУЄ ЗАХИСТУ НАРОДУ?

Євген ЛУПАКОВ, Голова Всеукраїнської громадської організації "Спілка офіцерів України", народний депутат України ІІ скл., капітан 1 рангу

Заява Проводу Спілки офіцерів України

В Україні йде тотальне знищення військової освіти!

Корупція – замість державного ставлення до армії і військовослужбовців та членів їх сімей. Замість того, щоб навчати своїх військовослужбовців та заробляти на навчанні військовиків-іноземців, нас самих змусять тепер навчатися в Московії!!!

Армія і силові структури України майже повністю зрусифіковані. Тож кого для нашої армії підготують північні сусіди і чи стануть навчені там військовики після цього захищати Україну від постійних територіальних зазіхань Росії та збройних нападів російських вояків на неозброєних українських рибалок?

Колишню Академію ЗСУ вже практично знищили.

Звернення СОУ від 10 липня 2013 р. до Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройними силами України В.Януковича, надіслані копії Прем'єр-Міністру України М.Азарову, Голові Верховної Ради України В.Рибаку, Голові Комітету Верховної Ради України з питань безпеки і оборони В.Литвину, Секретареві Ради Національної безпеки і оборони України А.Клюєву, Генеральному прокурору України В.Пшонці, Міністру оборони України П.Лебедєву з проханням не допустити порушення Кабміном Указу Президента України від 16 червня 1995 року № 451/95 "Про Положення про національний заклад (установу) України", в якому пунктом 2 визначено: "Органам виконавчої влади не передавати закріплене за національними закладами (установами) України майно, що перебуває у державній власності, будь-яким органам, підприємствам, установам, організаціям" та третього деривбану власності Міністерства оборони України Кабінетом Міністрів України – передачі головної будівлі Національного університету оборони України тепер вже до сфери управління Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ не мали ніяких позитивних наслідків, навіть відповіді на наші звернення, в порушення чинного законодавства України, жоден з них не дав.

Практично знищено єдиний національний вищий військовий навчальний заклад із потужним науковим і педагогічним потенціалом, який вирішує завдання щодо підготовки висококваліфікованих офіцерських кадрів для вищих ланок військового управління Збройних Сил та інших силових структур України та для іноземних держав, а також із провідним науковим центром з подальшого розвитку військової науки і військового мистецтва, основ підготовки та ведення операцій видами Збройних Сил України.

Одночасно знищено перебазовані та розміщені у зв'язку з процесом скорочення Збройних Сил України за період з 1992 року на територію та фонди Національного університету оборони України Центральний науково-дослідний інститут Збройних Сил України, Центральний науково-дослідний інститут озброєння та військової техніки Збройних Сил України, які були об'єднані в єдиний навчально-науковий комплекс, а також розташовані на території університету 19 структурних підрозділів Центрального апарату Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України.

У головній будівлі Національного університету оборони України були розташовані 10 з 33 кафедр університету. На кожній кафедрі були обладнані спеціалізовані комп'ютерні класи (для роботи з документами з обмеженим доступом до інформації), створено та введено в дію за допомогою Уряду США Центр імітаційного моделювання, розгорнуто локальні мережі. Центр був одним з найсучасніших в Європі та за своїми можливостями не мав аналогів серед вищих навчальних закладів України. Загальна вартість обладнання та спеціального програмного забезпечення Центру імітаційного моделювання становила 13,7 млн. доларів США.

І все це вже знищено! А на відновлення навіть приміщень бюджетом не передбачено ні копійки. Та і США, при такому ставленні до їх гуманітарної допомоги військовим України, більше викидати на вітер кошти не стануть.

А скільки мільярдів наших коштів буде витрачено на переобладнання головної будівлі Національного університету оборони України для Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ?

Хто і що отримав за ці оборудки? Начальника Київського військового ліцею генерал-майора Д.Романенка впіймали на хабарі. Хто і коли відповість за ці діяння?

І це вони називають вмілим керуванням? Україна за "керування" таких "професіоналів" вже на грані дефолту!

Викладачів Національного університету оборони України – генералів та адміралів, докторів та кандидатів наук розмістили по декілька осіб в непристосованих приміщеннях, у яких навіть стіни та стеля завалилися, а тому ці приміщення потребують негайного капітального ремонту.

Набір слухачів на новий навчальний рік зменшили майже в 10 разів, і це при тому, що в лавах ЗСУ катастрофічно не вистачає офіцерів з академічною освітою.

Найближчим часом у Академії військово-морських сил імені П.С.Нахімова (м.Севастополь) теж сплановано скорочення понад 30 науково-педагогічних працівників, (що становить 1/3 від загальної чисельності НПП), деякі підрозділи перестали існувати як окремі одиниці (кафедра управління повсякденною діяльністю військ, кафедра зв'язку, кафедра соціально-гуманітарних наук) та увійшли у неповному (скороченому) складі до інших кафедр. Особливе занепокоєння викликає скорочення кафедри соціально-гуманітарних наук, яка у військовому виші є провідною кафедрою, що виховує слухачів в дусі патріотизму та любові до України. "Реформаторам" не потрібні військові – патріоти України!

Скорочення гуманітарної кафедри (злиття з кафедрою іноземних мов), у складі якої залишиться всього дві посади НПП (цивільні працівники для викладання гуманітарного циклу), не відповідає сучасним світовим тенденціям підготовки військових спеціалістів у ВВНЗ та вимогам Концепції ідеологічної підготовки у Збройних Силах України. І це в повністю зрусифікованому Севастополі, де базується російський ЧФ!

Знищуються найважливіші елементи системи національної безпеки.

Влада не розуміє, що творить! Цей процес треба зупинити!

За таких умов наша країна, армія і весь наш народ приречені.

Це шлях в небуття, шлях до повної національної катастрофи.

Український народе!

Твої захисники вже не лише тебе не здатні захистити, вони самі потребують твого захисту!

Всі, кому не байдужа викладена ситуація, військовики та члени їхніх сімей! Влада змушує нас діяти згідно з вимогами Конституції України, але не властивими військовикам методами – проведенням Першої Всеукраїнської Попереджувальної Акції Протесту "СОЛІДАРНІСТЬ СИЛОВИКІВ"...

Слава Україні! Героям Слава!

Ухвалено рішенням Проводу СОУ 11 вересня 2013 р.

ПОГЛЯД

РОДЮЧИЙ ҐРУНТ ДЛЯ НОВОГО ПОКОЛІННЯ

Усім відомо, що ріст рослини великою мірою залежить від зовнішнього середовища. Так, рослина, яка має достатньо світло, відповідну температуру та захищена від будь-якого нищівного впливу, скоріш за все, буде добре розвиватися.

Згадую про таке загальновідоме явище, бо в нас часто говориться про майбутній розвиток українського суспільства з великим наголосом на зростанні нового покоління. У цей перехідний період нашої історії таке міркування є дуже доречним.

Як має розвиватися і рости нове покоління, на яке робимо таку велику ставку? Ідеться про складний процес, який не можна пустити на самоплив – йому треба надати відповідний напрям, потрібно створювати сприятливі для росту обставини, подібно до того, як це відбувається в рослин.

Хочу звернути увагу читачів, старших і молодших, на таку важливу обставину, якою в процесі дозрівання є приклад доброї поведінки. З перших хвилин свого життя дитинка розвивається в позитивному руслі настільки, наскільки відчуває щиру любов своїх батьків.

Місяць за місяцем, рік за роком на цей процес впливає те, чи дитина відчуває любов і пошану до себе від батьків, родини і друзів, а також стосунки батька та матері, їхнє ставлення до інших людей, їхня поведінка загалом. Про все це дуже гарно сказав наш Кобзар: "Раз добром налите серце ввік не прохолоне".

Те, що почалося вдома, повинно продовжуватися в школі, в юнацькому та молодечому віці. І цей процес не зупиняється у двадцять з хвостиком, він триває ще довгі роки. Людина вчиться бути доброю, приглядаючись до гарних прикладів у житті інших людей, бере собі до серця те, що сприймає як добре, і так досягає зрілого віку, будучи готовою ділитися добром з усіма, з ким спілкується. Паралельно до цього процесу зростання в добрі людина повинна усвідомлювати свою відповідальність стосовно молодших від себе, тих, хто може брати приклад з неї.

Батьки є першими носіями доброго прикладу, але далеко не останніми. Вчитель середньої школи, який шанобливо ставиться до свого учня. Викладач вищої школи, який оцінює досягнення студента за його старанністю, а не за грошовим подарунком. Службовець, який оперативно та сумлінно вирішує справу прохача. Прокурор, який об'єктивно та неупереджено представляє ситуацію. Усі, хто в будь-якому віці людини можуть впливати на неї прикладом свого життя, несуть велику відповідальність за сучасний стан і майбутнє нашого суспільства.

І навпаки, усі, хто впливає на інших, насамперед молодших від себе, своїм поганим прикладом ведуть суспільство до руїни: політик, який свідомо діє на власну користь, а не на загальне добро; журналіст, який зумисне викривлює правду; підприємець, який обходить закон; керівник або ректор вищого навчального закладу, який своїх працівників чи студентів змушує голосувати проти їхніх переконань; вчитель, який брутально ставиться до учня – не згадуємо вже про батьків, які жорстоко поводяться зі своїми дітьми.

Кожна людина, яка поганим прикладом може зробити іншу людину гіршою, – це справжній ворог народу, який унеможливлює його розвиток і ріст.

Яка велика їхня відповідальність і яка жахлива кара може на них упасти – читаємо у Святому Письмі, у книгах Царів Старого Заповіту. Там представлені як світлі постаті, які в різних ділянках слугують своєму народові взірцем добра, мудрості та справедливості, так ниці особи, котрих Господь суворо карає за те, що вони своєю поведінкою, своїми рішеннями зводять свій народ на дорогу гріха, непослуху Божій волі.

Хтось може закинути, це було дуже давно і сьогодні неможливе. Ні, радше навпаки. Погана, нечесна, несумлінна поведінка, яка заохочує людей до зла, так само заслуговує на Божу кару сьогодні, як і колись. Дай Боже, щоб таких носіїв поганого прикладу в нашому народі було якнайменше.

Шановні читачі! Ви не прочитали в цьому матеріалі нічого, що було б для вас цілком новим, нечуваним, незнаним. Однак у мене не було наміру говорити про щось сенсаційне. Бажаю тільки пригадати те, що є частиною нормального людського життя.

Усі ми мріємо про краще майбутнє. Значною мірою ми можемо зробити внесок у здійснення цієї прекрасної мрії, коли поставимо перед нашою молоддю, юнацтвом і дітьми приклади, які спонукатимуть їх творити добро.

+ Любомир (ГУЗАР)

ВАЖЛИВО

Кабмін схвалив Угоду із Європою

Учора Кабінет Міністрів погодив текст Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Про це повідомив посол ЄС в Україні Ян Томбінський на прес-конференції у Кабміні: "Це дуже важливий і рішучий крок українського уряду".

Загалом у проекті Угоди 7 розділів, що містять 486 статей. Сторони зобов'язуються розвивати та зміцнювати політичний діалог, а його метою є "поглиблення політичної асоціації, сприяння міжнародній стабільності і безпеці, посилення діалогу з питань міжнародної безпеки та антикризового управління".

Головними принципами для посилення відносин між сторонами угоди є "верховенство права, належне врядування, боротьба з корупцією, боротьба з різними формами транснаціональної організованої злочинності й тероризмом, сприяння сталому розвитку і ефективній багатосторонності", а основу для відносин сторін становитимуть принципи вільної ринкової економіки.

"Україна, ЄС і держави-члени підтверджують свою прихильність до принципів поваги незалежності, суверенітету, територіальної цілісності і непорушності кордонів, що визначено в кількох міжнародних документах (зокрема, в Статуті ООН)", – зазначено в документі.

Також основними елементами угоди є "протидія розповсюдженню зброї масового знищення, пов'язаних з нею матеріалів та засобів їхньої доставки". Наголошено на "прагненні до досягнення мобільності громадян і подальшого прогресу у візовому діалозі". Підписанти зобов'язуються вжити послідовних заходів "для встановлення безвізового режиму …після створення умов для добре керованого та безпечного пересування людей".

ВІДГОМІН

"СКОРІШЕ РОЗГРОМИТИ ЧЕРВОНУ ОРДУ"

Ольга РІЗНИЧЕНКО

Епопея навколо меморіальної дошки видатному філологу Юрієві Шевельову триває. Харківський Антифашистський Комітет, очолюваний Нісаном Ройтманом, подав позов до Дзержинського райсуду проти Благодійного Фонду Культурних Ініціатив ім.Гната Хоткевича, якому належить ініціатива увічнення пам'яті Ю.Шевельова у Харкові. Звинувачення Шевельова у колабораціонізмі базується на факті його співпраці з газетою "Нова Україна", що виходила у Харкові у 1941–1943 рр. До речі, цю газету на початку 90-х було відновлено, і вона користувалася попитом. Власне, через видання "Нової України" у Харкові гуртувались в одне середовище активні українці, які невдовзі утворили Харківську філію Конгресу Українських Націоналістів. Тоді ж у 1993 році Нісан Ройтман через той же сумнозвісний Дзержинський райсуд домігся закриття газети.

Тепер головний антифашист закидає Шевельову, що той у статтях закликав "доблесні німецькі війська скоріше розгромити червону орду". Але для того, щоб об'єктивно підійти до цього і подібних "звернень" у "Новій Україні", варто враховувати контекст ситуації. По-перше, Харків перед Другою Світовою війною став епіцентром геноциду українців. Була винищена практично вся духовна, творча і технічна інтелігенція, слобідське селянство тощо. По-друге, совєти перед втечею з Харкова у жовтні 1941 року застосували тактику "спаленої землі": підірвали мости, водогін, електростанцію, підпалили склади з продовольством. Залишені в Харкові жінки, діти і старики були приречені на голодну смерть. І лише завдяки появі і самоорганізації у місті українців, які за совєтів перейшли на нелегальне ставище, а також тих, що змогли відірватись від "червоних евакуаторів", вже з весни 1942 року життя почало налагоджуватися. І потретє, найважливіше, з грудня 1941 року у Харкові інтенсивно циркулювали чутки про те, що у Києві вже діє український уряд на чолі з Винниченком. Власне, за одним із планів окупації, який запропонував Гітлеру начальник відділу зовнішньої політики А.Розенберг, Україна мала отримати незалежність під протекторатом Німеччини і стати форпостом для знищення Російської імперії. Під таким кутом зору сприймали на початку війни українці Харкова гітлерівців. Але недовго.

Специфіка харківських реалій полягала в тому, що німецький адміністративний контингент і гестапо у Харкові були нашпиговані енкаведистами, які потрапляли до Берліну із втікачами з Галичини ще з 1939 р. Зокрема, начальником відділу кадрів Харківської міської управи був призначений Кіндрат Полуведько, керівник Судоплатова, який вбив Є.Коновальця. А організатором УАПЦ у водночас української поліції у Харкові виступив о.Яків Кравчук, радянський шпигун, який під керівництвом того ж Полуведька був причетний до убивств Миколи Сціборського і Миколи Лемика, що, як відомо, послужило приводом до загострень стосунків між бандерівцями і мельниківцями. Натомість факти виявлення серед мельниківців совєтських провокаторів призвели до певного напруження у їхніх стосунках з українською інтелігенцією Харкова, яка, самоорганізувавшись, через "Просвіту" приклала зусилля для нормалізації життєдіяльності міста. Про цей драматичний час пропонуємо спогади Оксани Соловей, української письменниці і перекладачки, дочки визначного українського історика Дмитра Соловія, автора першої книги про Голодомор "Українська Голгота".

У "ПРОСВІТІ" І НАВКОЛО

Оксана СОЛОВЕЙ

Примхи пам'яті незбагненні. Вона не визнає законів, здорового глузду, простої доцільності, ієрархія понять їй чужа, послідовність ворожа.
Павло Загребельний

Отже, забігаючи наперед. Микола Іванів читає у "Просвіті" свій переклад з еспанської Юрію Шевельову. Разом із словами з уст вилітають хмаринки пари. Ми з Євгеном Гараном примостилися збоку, прислухаємося. Наостанок Юрій Володимирович говорить: "Добре, але в деяких місцях слід ще попрацювати над мовою". Коли зостаємося самі, Євген дивується: а мені здавалося, що краще не можна й написати. Погляди з різної висоти.

Щодо висоти, то було мені в 1941-му двадцять два, моїм приятелям, оповіді яких вкраплено в ці спогади, ще менше. Правда, ми хутко старшали, та швидко мінялося й те, на що ми дивилися. Харків у перші місяці окупації був зовсім не той, що у другій половині 42-го, і знову інакший влітку 1943-го.

Німців ще нема. Навскоси через вулицю горить фабрика панчіх. На Знаменську виходить її задній бік: самі вікна. Від крайнього нижнього до водогінної колонки на розі щільний людський ланцюг. Мовчки передаємо з рук в руки відра: туди – повні, звідти порожні. Фронт недалеко: чути натужне, з придихом бухання гармат. Харків горить уже кілька днів, куди не глянь – заграва. Нарешті полум'я на даху гасне. Довго не заходимо в хату, прислухаємося до вибухів, у темряві вони видаються ближчими.

Батько повертається до мене: – Ти повинна розуміти, що ніхто не проливатиме свою кров, щоб тебе визволити. У них на оці власна мета.

Харків нічий. Люд шастає на роздобутки. Мама звідкись принесла торбину рижу. Сусіда-юрист, нащадок відомого дворянського роду, похитав головою: – Мені здається, це ви даремно, німці матимуть цього досить.

На пішоході перед фабрикою купа книжок. Порпаюся, витягаю Гомерову "Іліяду" в перекладі Гнєдича, видання минулого століття. Дивуюся: як така книжка попала у фабричну бібліотеку? Забираю. В перші тижні окупації це буде звичне явище – книжка під ногами. Моя збірка творів Рильського поповниться, матиму все. Все, окрім "Синьої далечини", на яку безуспішно полюватиму до останнього. Її мов ніколи й не було.

Звечора згасло світло: висаджено електростанцію, ранок підозріло тихий. Визираємо з хвіртки, на вулиці німецькі військові повози, запряжені відкоханими битюгами. Вдень зайшло двоє солдатів, заглядають по кутках, ми спостерігаємо. Один тикає пальцем на брата – братові 17 – "SOLDAT?>, "STUDENT", не знати чому вирвалося в мене англійською мовою. "Jude? Jude?" – грізно перепитує солдат. Цим разом обійшлося.

Одержано дозвіл на організацію "Просвіти". Вона міститиметься у колишньому Будинку лікаря (особняк М.Синельникова) на Садовокуликівській. Основоположників, що підписали статут, осіб двадцять. Це переважно старші люди, свідки або учасники визвольних змагань. Заяву про вступ може подати кожен українець, але треба мати дві рекомендації від членів.

Перші запальні збори відбулися в підвалі. Будинок як лялечка, а опалення не працює. Сяк-так розпалили плиту в кухні, тулимося в суміжній кімнатіїдальні. На Голову обирають Василя Васильовича Дубровського, на одного із заступників – Зою Олексіївну Сапіцьку. Я секретарюватиму. Меткий чоловік-завгосп приносить звідкись маленький столик, ставить під стіною: тут буде ваше місце.

З'являюся з цього дня на дев'яту. Від нашої хати до "Просвіти" година з гаком доброго ходу. Живе срібло вистоює на мінус тридцятьох, а інколи взагалі зникає. Закостеніла, з припухлим від морозу обличчям – добігаю. Звичайно, завгосп уже в будинку, плита розпалена. Підсуваю впритул до неї друкарську машинку, хай гріється: зранку до машинки не можна торкнутися голою рукою, прикипають пальці.. Ставлю на плиту каламар, щоб розтало чорнило. Незабаром з'являються перші відвідувачі.

Спочатку працювала в "Просвіті" друкаркою небога Христі Алчевської. Вона вільно володіла німецькою мовою. Розповідала, як німці хотіли забрати в неї чоботи заарештованого попереднього владою чоловіка, а вона стала їх соромити: "Я не чоботи втрачу, – казала, – а щось куди більше: віру в німецький народ".

Прекрасна друкарка, була вона до війни особистим секретарем високопоставленого урядовця. Начальник замикав її в своєму кабінеті, де вона під виглядом секретних документів передруковувала для нього вірші Ґумильова, Волошина, Ахматової. Звісно, лишаючи копію і для себе. Завдяки їй і я відкрила собі цих поетів. Алчевська досить швидко з "Просвіти" зникла, чи не вийшла на село.

Її місце заступила гарна білява жінка – тип кустодієвської красуні – архітектор за фахом. Жила вона з батьком і шестилітньою дочкою. Чоловік її – років на 20 або 25 старший за неї – теж архітектор, був, здається, засланий. Батько хворів і влітку 1942 р. помер. Відтоді вона носила на підмізинному два шлюбні перстені – батьків і свій.

Якась її родичка, молода одинока жінка, любила влаштовувати прийняття – обіди для німецьких офіцерів. Колись закликала і її. Хтось з офіцерів, мабуть, хотів похизуватися своєю вищістю і звернувся до неї французською мовою. Вона відповіла. Тоді той перейшов на англійську. Вона підтримала розмову й собі запитала щось в офіцера коли б не по-італійськи. Офіцер знітився і повернувся до німецької.

Вона добре грала й співала, добре малювала, не раз виконувала до свят декоративні плакати. Василь Васильович мав звичку – як і начальник Алчевської – замикати її на ключ у кімнаті на другому поверсі, в своєму кабінеті, де вона передруковувала його спомини про табори, а, випущена з-під замка, переповідала нам зміст. Та найглибше вразила мене її оповідь про те, як група архітекторів, до якої належали вони з чоловіком, одержала завдання спроектувати цілком незрозумілі приміщення – сейфи? комори? – строго дотримуючись дивних специфікацій. Пізніше хтось комусь шепнув, що це камери нової тюрми НКВД, тої, що при відступі більшовики спалили чи не разом з в'язнями.

Протягом дня у "Просвіті" людно. Це місце зустрічей, загальних розмов, обміну інформацій. Щоденна газета "Нова Україна" – непогано редагована й по-своєму цікава – не могла друкувати багатьох місцевих новин, вони ширилися усно. В надрах позірно спокійного, принишклого міста кипіла пристрасть, точилася безоглядна боротьба: українці – росіяни; німецька влада – совєтське підпілля; особисті порахунки etc. Все це зроджувало стільки чуток і переказів, стільки прихованих і явних подій, що ледве чи й непідцензурна газета дала б раду. Люди сходилися в "Просвіту", мов до клубу. Тяглися до неї, бо це була українська установа, наскрізь українська, де вони відчували себе частиною своєї спільноти, де можна було інколи просто відвести душу.

Так прийшла вилити горе дружина Данила Йосиповича Ґерасимчука, галичанина, учителя співу в середній школі, де я вчилася. Дитячий хор під його орудою був одним з найкращих у місті. Розповіла, що більшовики забрали чоловіка в останню хвилину перед відступом і спалили поблизу Харкова. Ми вже чули, що так загинув Володимир Свідзінський і Жигаловський, батько мого однокурсника з ХДУ.

Зайшла дружина директора 12-ої зразкової школи Миколи Тесленка, розстріляного 1938 року. Колись вона вчила нас вимовляти перші німецькі слова, а тепер пропонує допомогу як перекладач. До неї охоче зверталися. Пізніше, коли даватимуть перепустки виходити з міста, її єдиний син, вертаючися з села, не встигне дійти додому до поліційної години, заночує в знайомих і помре наглою непоясненою смертю.

А то прибігла дівчина, що звичайно бувала в "Просвіті" разом з батьком, заходиться сльозами. Ледве допиталися, в чому справа, і відразу хтось пішов з нею в комендатуру, тут треба було втручання влади. Батько дівчини, інженер шляхів сполучення, зник, нічого їй не сказавши. Його найшли забитим у підвалі будинку управи залізниць на привокзальній площі. Виглядало це, як тоді говорили, на роботу совєтського підпілля.

Одного разу запримітила я в Міській управі парторга 12-ої школи, жінку дуже активну в той час, коли громили вчительський колектив до і після арешту Тесленка. В кімнаті тіснява, ми стрілись поглядами, і вона відразу зникла за спинами присутніх. Було неприємно її стріти і дивно, що вона не виїхала на схід.

На другий поверх будинку Управи ведуть широкі кам'яні сходи, що повертають посередині під прямим кутом. Щойно я ступила на першу знизу сходинку, чую швидкий тупіт кількох пар ніг нагорі. Сторонюся до поручнів. Двоє дужих солдатів підбігцем спускаються вниз, тягнучи попід руки простоволосого чоловіка в чорному пальті. Я проскочила повз них на площадку й озирнулася. Саме в цей момент солдат, що мав вільну праву руку, розвернувся і

Фотоательє "Рембрандт". Харків. 1942 р.

slobozhanskyjogljadach.blogspot.com

Базарники та кустарі Центрального ринку Харкова. Літо, 1942 рік

вдарив чоловіка в обличчя. Чоловіка я не пізнала. З того, як описує Семененко арешт Полуведька, це міг бути він. Про Полуведька я чула часто й від багатьох, але його самого не зустрічала. Кравченко пише: "В начале 1942 года, выданый провокатором, пал на боевом посту "товарищ Павел" – мужественный советский разведчик К.Н.Полуведько, работавший секретарем Харьковской городской управы". Не тільки секретарем, а ще й керівником Відділу кадрів. Отже, кожен, хто хотів улаштуватися на працю, мав звертатися саме до нього. Кілька років тому в СРСР видано окремою книжкою біографію Полуведька. Наскільки відомо, книжка на Захід не дісталася, а рецензія на неї малювала Полуведька героєм, мучеником, патріотом і т.п. з прикметниками в найвищому ступені.

Нагальним завданням "Просвіти" став роздобуток харчів. Спершу давали членам приділи підгнилої городини чи жменю крупів; потім стали варити баланду, з чого трапиться, по місці кожному; а ще пізніше – кисіль з козеїну – технічного клею, – порядний запас якого десь винишпорив, спасибі йому, меткий завгосп. Звісно, без води нічого не звариш. Крутий спуск Садовокуликівською до річки перетворився на широку ковзанку. Люди тягли вгору саночки з відрами й діжечками, ослизалися, падали, вода розхлюпувалась, крига на дорозі грубшала. Треба було три й чотири пари рук, щоб витягти одне відро. А вгорі на рівному, за два кроки від "Просвіти", його могли відібрати солдати, вони теж без води не проживуть. Таке траплялося всюди по місту день-у-день. Тягнеш воду і трусишся, чи вбережеш.

Голод давив. Хлопчина, що виконував обов'язки просвітянського кур'єра, вже ледве волочив пухлі ноги, – мабуть, крім козеїну, нічого не їв – і незабаром зник. Хоч на Різдво молодечий хор під керівництвом Василя Павловича Ступницького ще ходив колядувати, та співаки виглядали страшно: кістки й шкіра, а диригент у скорому часі психічно захворів з недоїдання.

В січні відзначали роковини державності. Зранку в будинку тихо, люди зберуться щойно пополудні. Впорядковую папери. Коли заходить чоловік, привітався, сів проти мене, а тоді, бачу, похитнувся і сповз на підлогу. Хтось був на кухні, перенесли тіло в кімнату, куди звичайно ніхто не заходив, поклали на стіл. Швидко нагодився Михайло Микитович Міщенко, лікар, потвердив смерть. "Мовчіть, – каже, – нікому не говоріть, поки свято відбудеться". Так і зробили.

На першій порі постійно заходили до "Просвіти" галичани Богдан Коник і Яків Кравчук, що перебували при війську. Пригадую такий епізод. Збиралися служити панахиду в роковини смерти Симона Петлюри. Готуючи місце, ми довго вагалися, що повісити вище: хрест чи портрет, ніхто з нас церковних правил не знав. Зрештою повісили хрест вгорі, а портрет під ним. Правити панахиду мав о.Кравчук. Він з'явився, оглянув, чи все є, відколов портрет, прикріпив його над хрестом і пояснив: як не буде Україна вище, то нема чого й службу служити.

Від галичан – а було їх у Харкові більше, не тільки Кравчук і Коник – потрапляли до "Просвіти" видані на західних землях дрібні книжки, брошурки, летючки. Люди накидалися на них, примірників ніколи не вистачало, доводилося чекати черги. Хтось піддав думку влаштувати читальню, не в "Просвіті", а в колишньому Будинку вчених, що став осідком Українського Наукового Товариства. Командування з дозволом відтягало, тижнів зо два читальня існувала явочним порядком і зрештою закрилась. Відбувалося це влітку 1942, а ще в березні німці наказали зняти з першої сторінки "Нової України" тризуб, виглядало, неначе щось мінялося в їхньому ставленні до українців.

Лариса Журавель розповіла таке. Вона жила з матір'ю у великій квартирі, власне в одній з кімнат, решта були порожні. Хтось (чи не Неджі, давні близькі знайомі?) їх запитав, чи не дозволили б вони двом дівчатам з Галичини перебути в них якийсь час. Вони дали згоду. Дівчата з'явилися з двома величезними валізами, залишили їх і кудись зникли. За кілька днів німці вчинили трус. Валізи, виявилося, були напаковані літературою. Жінок допитували, але вони нічого про дівчат не знали. Ларисина мати лежала хвора на тиф. Ларисі заборонили виходити. В квартирі постійно чергували солдати. Дівчата не поверталися, ніхто не навідувався. Випадково у ванній кімнаті знайшли схованку велику суму грошей. Засідку зрештою зняли.

Коли Коник запитав, чи я не візьмуся передруковувати якісь матеріяли, я погодилася. Він приніс портативний Ундервуд і запас тонісінького паперу й копірки – добре виходило 12 копій на раз. Матеріал завжди вкладався на одну сторінку. Як і хто його використовував, не знаю. Змісту друкованого теж не пригадую, очевидно він не справляв на мене особливого враження.

У стосунках з галичинами завжди відчувалося щось недоговорене. Коли ми, наприклад, пробували допитатися, де і що робить Винниченко, нам відповідали неохоче й плутано, наче питання було не цілком пристойне, а ми не розуміли, в чому справа. Не одержували ми ясної відповіді й на багато інших запитів.

Часом виникали дивні ситуації. Так, одна з харківських Оксан, що працювала на радіо, довідалася про існування ворожих фракцій українських націоналістів з уст німецького офіцера, її начальника, коли той присікався, чому вона не говорить німецькою мовою, не інакше, як належить до націоналістів, тільки котрої групи: Мельника чи Бандери? Імена ті нічогісінько їй не говорили (як зрештою і нам усім), але працю дівчина втратила.

Щодо радіо, то воно мало вигляд вантажної машини з голосником на кабіні, що поволі проїздила вулицями. Коли машина спинялася на базарних площах, то впереміш з новинами й музикою дівочий голос читав уривки художніх творів.

Вищі навчально-освітні заклади не працювали. Якийсь час у "Просвіті" існували курси для молоді з невеликою кількістю слухачів, здається вісімнадцятеро. На першій порі – ще поки не придушив голод – чи не під шапкою "Просвіти" були відкриті дитячі садочки. Скільки їх було, як довго вони втрималися, не беруся сказати. Пригадую, я відвідувала один десь у районі Михайлівської вулиці.

З відкриттям початкових шкіл справа затяглася. Командування не поспішало з дозволом, та, коли б і дозвіл, зима 1941-42 не сприяла науці. На весну 1942 року укомплектовано вчительські колективи і вчителям дозволено садити городи на шкільних подвір'ях. Ось оповідь Леоніда Рябокобя. "За містом коло нашого городу були напівврозвалені шкільні будинки. В тих руїнах, у підвалі, я знайшов багато ручної зброї: рушниць, кулеметів, гранат, патронів. Це була цінна знахідка для дев'ятилітнього. Патронами хлопці користувалися як грішми, за них можна було виміняти, що хочеш: бутерброд, цукерку... Але як перенести знайдене додому? І батько не дозволить, і важко. В той же день надвечір, як ми рушали з городу, біля шкільних будинків почалася стрілянина. Казали, що німці відкрили там партизанську схованку".

З осени 1942 р. відкрили частину шкіл. Працювали тільки перші три або чотири класи. Навчання провадилося в дві зміни. Дітям доводилося ходити не раз дуже далеко чотири-п'ять кілометрів. Верт згадує, що працювало 23 школи; до війни було їх у Харкові 137. Навіть якщо врахувати драстичне зменшення населення, то й тоді шкіл було вдвоє менше потрібного. Хлопчаки, замість сидіти в класі, розважалися вибухом патронів (найпопулярніша забава з детально розробленою системою правил) чи вешталися згграйками по базарах і дратували німців пісенькою, підхопленою очевидно з радянських летючок:

Долой церковь, долой храм,
Долой, Гитлер, триста грамм.
Давай клубы и кино,
Давай сталинское кило.

Співали й на інший голос. Славко Міщенко й Сєва Герасимович потрапили на роботу до пекарні, випікати хліб для військових. Місячи тісто, хлопці вигукували в такт рухів: "Чиє борошно? Українське! Хто хліб печe? Українці! Хто хліб їстиме? Німці!". Матері, що їм хлопці оповіли про свою вигадку, жахнулися.

Дозволу на видання шкільних підручників влада не давала, хоч батько, голова видавництва, вперто оббивав пороги німецьких канцелярій, а праця над складанням букваря, читанок, збірника вправ велася мало не з перших тижнів окупації. За ввесь час пощастило видати в Харкові лише український молитовник і то перед самим відступом 1943 року, так що наклад повністю лишився в друкарні.

6 серпня 1943 року оголошено евакуацію міста. Ешелони з біженцями й органи самоврядування покинули Харків. Виїзд, враховуючи обставини, пройшов на диво організовано. Установи – Міська й Земельна управи, Банк, районові бургомістрати – діяли злагоджено, швидко, за одним планом. Це харків'яни завдячують людині, про яку більше чули, ніж бачили, яка не мала ніякої офіційної посади, але на пораду до якої ходили і Семененко, і Ветухів, і Кекало, і десятки інших, яка була фактичним лідером українців у Харкові. Це – Володимир Андрійович Доленко. Вплив його на тодішнє громадське життя Харкова величезний, але це вже окрема тема.

 РЕФЛЕКСІЇ

ТЕСТ ПАНІ АБДУЛЛІНОЇ

Ні для кого не секрет, що в Україні проти корінної нації, тобто українців, які складають близько 80 відсотків населення країни, свідомо і цілеспрямовано проводиться політика апартеїду. Етнічні українці не мають 80-відсоткового представництва ні в органах влади, ні 80 відсотків україномовних книг, газет, часописів, телебачення, кіно. Майже ніхто з керівників держави не є етнічним українцем. У нас ситуація точно така, як в ПАР, де біла меншина зайд і "інородців" у свій час захопила владу і всіляко визискувала 80-відсоткове корінне населення банту і зулусів. Зрозуміло, що самі етнічні українці не будуть проводити проти себе такої політики, ухвалювати закони з дискредитації і приниження української мови, освіти, інформаційного простору, української армії, флоту, бізнесу тощо. І не треба, такі-сякі, з цього приводу лукавити. Тому очевидним і цілком науково обгрунтованим висновком є те, що в Україні владу захопили неукраїнці. Останніх у царській Росії цілком офіційно називали "інородцями, а в Радянському Союзі "нацменами" (національними меншинами). Щоб зробити такий висновок, не треба бути корифеєм науки чи пророком. Дехто так і не зміг засвоїти "бидлячої мови", продовжує цвенькати на "общепонятном" і щоденно "покращувати" нам життя.

В усіх "небидлячих" країнах державна мова служить науково обгрунтованим тестом на дебільність. Не вивчивши її, а ще історії країни, ви не отримаєте громадянства ні в США, ні в Німеччині, ні в Ізраїлі. І це абсолютно правильно: обманом пролізши в країну, дебіли врешті-решт дорвуться до влади і тоді "покращення" не уникнути нікому.

Звичайно, я далекий від думки, що всі "інородці" є ворогами України, української нації і мови. Чесні люди, отримавши українське громадянство, люблять Україну, кажуть, що вони і їхні діти готові за неї життя віддати. Але не є відкриттям і те, що саме серед осіб з "неукраїнськими прізвищами" найбільше українофобів. Їх армію доповнюють сотні тисяч тих, яким українські прізвища присвоїли в КДБ, відправляючи наглядати за "глупимі хохламі". Їм, або їхнім батькам і дідам. Особисто я таких знаю. Ці покидьки суспільства є людьми без совісті і честі. Бо якщо ти живеш серед українців в Україні, то не оправляйся під себе. Не треба в Україні боротися за російську мову, символіку, російські школи, коли в самій Росії цього "навалом" без всякої боротьби. Тим більше, що в Росії діє програма повернення співвітчизників на Батьківщину. Продаєш свою квартиру в Києві чи Львові і отримуєш ще більшу в Росії абсолютно безплатно!!! Супер! Тим більше, що в Росії і зарплати, і пенсії, і стипендії вищі.. Ну давайте ж нарешті, хлопці і дівчата. Покажіть свою любов до історичної батьківщини не на словах, а на ділі!

Час від часу "інородці" вихлюпують свою ненависть до України, українців, української мови в Інтернеті, виливаючи на нас відра помий. Нашу державу сколихнули "одкровення" такої собі "української" співачки з "українським" прізвищем пані Абдулліної. Це ж треба, їсти український хліб з маслом і так "гнати" на нас – українців. Яка підлість! Для декого це вже рядовий випадок. Ні, не рядовий. Сама того не бажаючи, пані Абдулліна поставила українців перед вибором: або промовчати, визнавши себе, своїх дітей і онуків "бидлом", яке має на своїй землі служити прислугою "панам-інородцям", або нарешті перестати миритися зі своїми відвертими внутрішніми ворогами. Тому тут питання стоїть руба. Або ми справді бидло, а раз так, то є добривом для полів, захоплених "інородцями", робочою худобою для "нацменів", і вони правильно роблять, коли закривають школи, де викладають на "бидлячій мові", і відкривають такі, де цьвенькають на "общепонятном", або ж "ізвіні-подвіньсь". А раз ми претендуємо на останнє, то тоді необхідно діяти так, як любить говорити один нинішній відомий російський діяч: "чтоб другим неповадно било"…

Петро МАСЛЯК

ДУХОВНІСТЬ

ГОГОЛЬ І УКРАЇНСЬКА НІЧ

Наталя КУЧЕР,
науковий співробітник
Національного музею літератури України

У Національному музеї літератури України відбулась презентація нової книжки Євгена Сверстюка "Гоголь і українська ніч". Багато хто з нетерпінням чекав виходу цієї книги. Як і Шевченко, Гоголь для Євгена Сверстюка не лише класик великої літератури, а передусім постійний супутник на довгих дорогах життєвої боротьби, а також у його глибинних зануреннях у власну душу.

В книзі зібрані есеї, які Євген Сверстюк писав понад сорок років, осмислюючи біографію та творчість Гоголя, зосереджуючись на найпосутніших для письменника питаннях, таких, як духовне пробудження, вірність покликанню, безсмертя душі, історична пам'ять. Двадцять вісім есеїв надруковані вперше, вісім заявились на сторінках різних видань.

Тема Миколи Гоголя стала провідною у листуванні в'язня сумління Євгена Сверстюка на засланні з професором Торонтського університету Юрієм Луцьким (автором трьох десятків англомовних книг про українську літературу, серед яких "Між Гоголем і Шевченком" та "Микола Гоголь"), Юрій Остапович писав, що проблема Гоголя – одна з konкових в українській літературі і про неї мало доброго написано. Він поцінував поему Євгена Сверстюка "Роздвоєний дух", присвячену Гоголю. Згодом це листування двох інтелектуалів вийшло окремим виданням (Балтимор-Торонто, 1992), фрагменти з якого разом із поемою увійшли до книги.

Це був початок осягнення феномену Миколи Гоголя. Євген Сверстюк, використовуючи величезний масив спогадів, листів, щоденників сучасників Миколи Гоголя, реконструює образ митця на тлі часу. На його думку, Гоголю щастило на дослідників, але "*всі шили йому шинелю офіційного зразка*". Тож його метою стало уважно "проситити" слово в дискурсі й факти в контексті доби.

Хоча книга є збіркою есеїв, написаних впродовж різних років, вона сприймається цілісним твором, у якому виразно звучать дві основні теми, а всі інші лише підсилюють їх. Одна з них – це тема українськости Гоголя. Вона закладена в назві книги і є наскрізною. Епіграф до першого есею – "*Геній завжди національний*" – може бути епіграфом до всієї книги. Автор наводить численні факти зі спогадів сучасників Гоголя – як українських, так і російських і польських, які свідчать, що Гоголь "ніде, ніколи, за жодних обставин у російській столиці не відмовлявся, не дистанціювався від свого українства – від роду й народу" ("Микола Гоголь в очах земляків"). І ті свідчення (розмови з Міцкевичем, прагнення викладати у Київському університеті, порівняння Італії зі світом у малоросійських старосвітських поміщиків та багато інших) разом із **надхненними українськими темами** його творів промовляють про глибинне усвідомлення Гоголя себе українцем. Євген Сверстюк зауважує, що національний інстинкт у Гоголя був дуже сильний і найповніше це виявилось у повісті "Тарас Бульба". Факт написання творів російською мовою в часи Гоголя і пізніше не був визначальним – як писав Шевченко "Гоголь виріс в Ніжині, а не в Україні, і української мови він не знав". Тож російськомовність не була приводом, щоб зараховувати його виключно до російської культури – Михайлом Драгомановим бачив у Гоголі "одного із батьків новішого українського народолюбія".

"*Гогопя не треба повертати Україні: треба глибше ознайомитись і зрозуміти, що Гоголь ніколи від України не відходив. Просто вітер часу не дав йому причалити до свого берега, а прагнення духовної висоти й інтелектуального середовища однозначно притягували його до культурного центру столиці. Так було в усіх народів, в усі часи*" ("Микола Гоголь в очах земляків"). Чистота звучання цієї дражливої для багатьох українців і росіян теми досягається виключно за рахунок внутрішньої висоти автора.

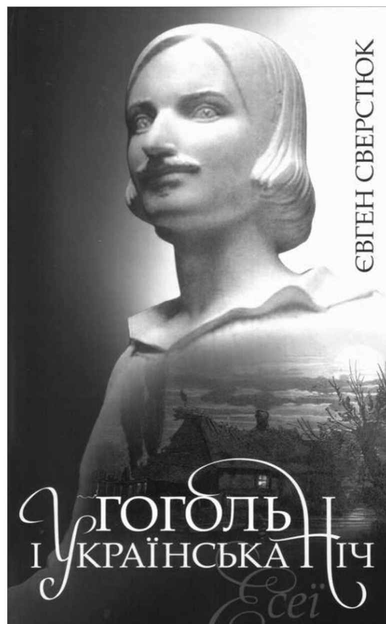
Тема сходження Гоголя на вершини імперської культури, взаємини з Пушкіним, Жуковським, Аксаковим, досліджені і описані Євгеном Сверстюком особливо проникливо і виразно. Звідси розуміння пієтету Гоголя перед російським мистецьким Олімпом– двадцятирічного початківця, який після публікації напоєних пахощами українського краю "Вечорів на хуторі" одразу ж увійшов як свій в "святая святих" російської культури. Пушкін став прекрасним сном його життя. Уважність Пушкіна до Гоголя дивувала багатьох людей. Поет сміявся до сліз, коли Гоголь читав свої твори, він допомагав публікувати, прилаштував читати лекції з російської історії. "*Що нас звело, нерівних, на роки? Мистецтво. Ми відчули спорідненість, сильнішу за звичайну рідню. Чому? Тому що обидва відчували святиню мистецтва*", – писав Гоголь Жуковському. Слуга Гоголя Яким також знав Пушкіна і свідчив: поет "*просидів у них на квартирі всю ніч. Гоголь читав свої розпочаті твори. Це було їхнє останнє побачення*".

Про роздвоєність Гоголя, його залежність від житейських обставин, часом вирішувалась завдяки опіці Пушкіна, Жуковського, Аксакова, Погодіна, фрейліни Смирнової, а головне, про гостре почуття самотності великого таланту йдеться в есеях "У Петербурзі", "Множинність особи" та ін. Але найсильніше про неї сказано в поемі "Роздвоєний дух", яку Євген Сверстюк творив на засланні і надсилав частини Юрію Луцькому. Поема написана білим віршем і є опоетизованими роздумами над вічними темами про сутність людського буття, таємницю душі, офірність і про прагнення абсолютної чистоти. Автор приходить до висновку, що **Гоголь – геній підсвідомої сили і творець, який черпає із своєї роздвоєности** – власне, так прочитав і відчув Гоголя з поеми Юрій Луцький.

Тому органічно з наскрізних українських мотивів книги на перший план виходить і розгортається тема, яка для Гоголя і для Євгена Сверстюка є домінуючою, "надтемою" – **тема людської душі, духовного пробудження, сенсу життя, слідування покликанню**. Сам жанр есеїв, який в час романтизму межував з філософськими і релігійними трактатами і був поширеним способом спілкування людей культури, якнайкраще підходить для такого роду розмислів про духовну сутність людини-митця. Тож особистісне бачення автора – релігійного філософа Євгена Сверстюка – набуває особливого значення.

На думку автора, Гоголь зосередився на вічній проблемі душі людської. В есеї "Душа" він наводить слова Гоголя до матері: "*...усе, в чому тільки виражалося пізнання людей і людської душі... мене вабило, і на тій дорозі, нечутно, майже не відаючи, як я прийшов до Христа, побачивши, що в ньому ключ до душі людської*". **Споконвічна проблема пробудження і засвічення душі стала місією його життя, вона ж лягла в основу його життєвої трагедії.** В книзі майже відсутні літературознавчі тексти про творчість митця, але своє трактування Євген Сверстюк часто дає, посилаючись на образи Гоголя. Так, **"мертві душі" для нього – це люди, *"несвідомі власного покликання, позбавлені відчуття таємниць своєї душі, позбавлені вищої радості. І не пробуджені для відчуття Небесної Краси дільною любов'ю до ближнього"* ("Душа")**. Саме таке бачення релігійного філософа притаманне всім текстам.

Про Гоголя, який, на думку Жуковського, розминувся з своїм черенечим призначенням, власне і написана ця книга. **Гоголь-містик, Гоголь проповідник, Гоголь-вчитель – це продовження, на думку автора, релігійно просвітницької традиції української літератури, яка найяскравіше втілилась в особі Григорія Сковороди.**

Чимало рядків книги присвячено творові Гоголя "Вибрані місця з листування з приятелями" – книзі міркувань і повчань про перебудову всього суспільного життя Російської імперії на християнських засадах. "*Уперше в російській літературі Гоголь написав психологічну авторську сповідь, що заклала основу психологічного жанру*" ("Між двох культур"). Автор аналізує вагомі суперечності цих текстів (монархізм Гоголя, його толерантність щодо кріпацтва та ін.) але водночас вважає цю книгу винятковим явищем для всієї російської культури. На його думку, Достоєвський вийшов не так з "Шинелі" Гоголя, як з книги "Вибрані місця".

Автор виважений в оцінках, коли говорить про містицизм Гоголя. В православній культурі ставлення до містицизму було традиційно обережним. Атеїстична доба також не сприяла справжньому дослідженню життя і творчости Гоголя в контексті його релігійного світогляду, зокрема його містицизму. (Так, багато дослідників вважали маренням останні слова Гоголя "Лестницу мне, лестницу...", слова, які стають зрозумілими лише в контексті біблійного сюжету про сон Якова з видінням сходів, про які малому Гоголю розповідала бабуся Тетяна). В есеї "Містик" Євген Сверстюк зображує становлення Гоголя-християнина – від дитячої індиферентності, байдужости, від надмірної чутливости пробудженого таланту з відкритим зором на сили зла, від естетизації цих сил, до навернення і відчуття своєї месійності. "*Книга Томи Кемпійського "Наслідування Христа", поряд із Євангелією, була в нього настільною. Саме там він знаходив сили для оновлення і духовного зростання. Ту істину, що творчість підіймається разом із піднесенням духовних сил, знали ще з античности. Але Гоголь поклав її в основу свого світогляду і своєї творчости*" ("З глибин підсвідомого").

В есеях "Містик", "Дитинство", де йдеться про про одруження батьків Гоголя, пов'язане із чудесним втручанням Богородиці, про молитви матері перед іконою святого Миколая в Диканьці, присутність таємниці і заступництво Небесних сил виглядають очевидними і переконливими. Гоголь-людина і Гоголь-митець був дуже чутливим до їх доторку. "*Той небесний ангел, та чиста, висока істота, яка одушевляє мене на важкій дорозі, живить, дає дар відчувати самого себе й часто в хвилини горя небесним полум'ям входить в мене*", – писав він в листі до матері.

В роздумах про містицизм Євген Сверстюк наводить влучну характеристику Миколи Бердяєва: "*Гоголь бачив метафізичну глибину зла, а не тільки соціяльний його вияв..., і був пригнічений тягарем зла, яке сприйняв, і не бачив добра*". В тексті багато йдеться про передбачення Гоголем майбутнього імперії. Слова Дмитра Мережковського про те, що Гоголь побачив справжнє обличчя зла "*...не далеке, чуже, дивне, фантастичне, а зовсім близьке, знайоме, взагалі реальне, "людське, надто людське обличчя, обличчя юрби, обличчя "як у всіх", майже наше власне обличчя в ті хвилини, коли ми не сміємо бути собою і погоджуємось бути "як усі"*", написані 1906 року, дають розуміння місійности Гоголя, його прозрінь щодо майбутнього не лише імперської Росії, а багатьох країн, яким довелось пережити криваві тоталітарні режими. Ці слова і про тих диваків шістдесятників, які за право мати своє обличчя сплачували життям – як Василь Стус, Валерій Марченко, або роками ув'язнення, як і автор цих есеїв.

Тому гучним акордом звучить у книзі есей "Віккерс на Гоголя". "*Правда мусить бути відомою. Ті люди, у яких відібрано життя, залишили по собі приховану пам'ять*", – пише Євген Сверстюк у спогаді про дивний епізод свого життя часів допитів в київському КДБ. Слідчий прискіпливо роздивлявся в його справі напис свого колеги "Віккерс на Гоголя" і намагався збагнути, до чого тут Гоголь. Допитуваний не міг розказати йому про старого гебрея Віккерса, закоханого у мистецтво орнаменту київського Подолу. Добрий старий Віккерс слухав "ворожі голоси". З них він разів шістдесят почув прізвище дисидента Євгена Сверстюка, який ще був на волі. Старенький Віккерс через знайомих вийшов на нього, щоб розповісти і показати численні місця загибелі репресованих замучених киян – "*щоб класти квіти і ставити хрести*". А жив Віккерс на вулиці Гоголя, тож слідчий професійним чуттям вловив у записі щось дуже сутнісне. Так Гоголь несподівано, але закономірно з'явився і цього разу, бо, як писав автор у есеї "З глибин підсвідомого" – "*Гоголь завжди був дисидентом*".

Варто відзначити особливий естетизм текстів. Вже сама назва налаштовує читача на книгу поетичну. Перший есей "Українська ніч" звучить у тональності, в якій написана вся книга. Уривок з "Майської ночі" – "Чи знаєте ви українську ніч?" є найбільшим з цитованих текстів і своєрідним акцентом. Євген Сверстюк ніби підводить читача до таємниці Гоголя-містика. Він не пише прямо, чи чув Гоголь чудесну музику зір – натяк на це є в розділі "На схилах" його поеми "Роздвоєний дух", де йдеться про "*великих, заслуханих у музику сфер*". Книга сповнена метафор, афоризмів, ошатних епітетів. Притаманна текстам Євгена Сверстюка довірлива інтонація наснажена енергією "вистражданої думки" (Л.Тарнашинська). Наводячи рядки спогадів Смирнової: "*У Гоголя було тільки те, що необхідне людині, щоб бути чистою*", автор зауважує "*...щось було в ній від Магдалени*" – найточніша характеристика жінки, яка мала вплив при дворі і чимало допомогла письменнику. Лаконізм автора дає себе знати і в добірності цитованого матеріалу. Прозорість висловлювань підсилює глибину думки. Це важливий аспект книги, в якій йдеться про тонкі складові внутрішнього життя письменника, для якого духовний пошук був головним.

Не можна оминути ще одну, визначальну особливість цієї книги, яка надає їй такого пронизливого звучання. Наводячи слова Гоголя з його фрагментів до запорізької драми, автор означує їх як "гоголівське освідчення в любові". Нову книгу Євгена Сверстюка також можна вважати освідченням в любові – до Гоголя, рідного краю, земляків, мистецтва і до української ночі також.

"Наша віра" №6, 2013

ТРАДИЦІЯ

КОЛИ ДРУГ ЦІННІШИЙ ЗА БУДЬ-ЩО НА СВІТІ:

чим було побратимство для наших предків?

В історії України є чимало такого, що стало брендом нашої нації. Воїнське суспільство козаків, довгі чуби-оселедці, козацькі ж вуса, співці бойової слави – бандуристи, самопожертва у битві заради товаришів та побратимство. У цій статті ми розглянемо побратимство як явище, яке довгий час було поширене на наших теренах і сьогоді поволі починає відроджуватись.

Побратимство – древній звичай, за яким чоловіки (іноді і жінки; тоді цей ритуал називали "посестримство"), між якими виникла міцна дружба, скріплювали свої відносини особливими ритуалами.

ДРЕВНІ ТРАДИЦІЇ ПОБРАТИМСТВА

За словами етнографів та антропологів, цей звичай виник у часи первісного ладу, коли кілька чоловіків, не пов'язаних родинними зв'язками, вкладали між собою угоду про допомогу та підтримку, але прирівнювали її до кровного зв'язку.

Найбільш древні та колоритні описи обрядів братання джерела зафіксували у скіфів. Грецький письменник Лукіан (II ст. н. е.) доніс чимало свідчень про історію Скіфії, серед яких і такий важливий для скіфів ритуал братання: спочатку майбутні побратими клянуться жити разом і вмерти, якщо знадобиться, один за одного; потім надрізають собі пальці, збирають кров у келих, тримаючи в руках оголені мечі, і, обійнявши один одного за плечі, п'ють з нього, і опісля цього немає сили, яка могла би їх роз'єднати; за скіфською традицією дозволяється заключати побратимську спілку не більше як трьом особам. Також скіфи вважали, що той, хто братається із великим числом людей, – брехун, і присяганням подібних людей не варто вірити.

Розповіді скіфів про побратимську самовідданість хвилювали тодішню Ойкумену не менше за історії закоханих або перипетії боротьби династій за владу. Довгий час історики вважали ці історії вигадками, історичними байками, допоки не знайшли папірус із невідомим раніше "Романом про Каллігона". Після його дослідження стало зрозуміло, що автор роману та Лукіан користувались схожими джерелами, а їх інформаторами були елінізовані кримські скіфи.

Але плинув час, Скіфія була розгромлена сусідами, і згадки про побратимство на довгий час випадають з джерел. У численних середньовічних легендах та епосах традиції побратимства прослідковуються у германських та скандинавських племен: побратимів мав і славний герой Зігфрід, і герої скандинавських саг про вікінгів. Побутував цей обряд і серед кочівників Азії, які перейняли скіфські звичаї. Найвідомішими з них стали Темуджин та Джамуха. Такий же звичай у XIX столітті побутував і у нащадків скіфів та сарматів–осетинів.

ПОБРАТИМСТВО НА РУСІ

Про існування традиції братання на наших теренах у період розквіту Київської Русі першим почав писати український історик Микола Костомаров. Так, він звертається до "Історії" Лева Диякона (X ст.), що свідчить про київського князя Святослава, який зв'язався "узами побратимства" з візантійським патрикієм Калокіром.

Про існування побратимства говорить і твір Феодосія Печерського "Друге послання до князя Ізяслава Ярославовича" (XI ст.). Численні билини київського циклу також прямо говорять про поширення цієї традиції у дружинному середовищі. Так, у билині "Ілля Муромець і Святогор" дійшов опис цього ритуалу: майбутні побратими розповідали кожен про себе, ділилися сокровенним, обмінювалися подарунками, золотими натільними хрестами, обнімали один одного, цілувалися, браталися на все життя і, покуштувавши хліба та солі, ставали побратимами.

Ритуал братання проводився між дружинниками і перед початком військового походу. Саме так вчинили Ілля Муромець, Михайло Потик і Олексій Попович, які зголосилися збирати данину для князя Володимира. Після проведення ритуалу побратимства вони домовилися про взаємодопомогу, бо прямували до різних місцевостей: "Браття милі, хто з нас першим прийде до Києва, поїдуть на розшуки тих, кого не буде".

Традиціями побратимства пронизані й українські казки та легенди: "Котигорошко", "Ведмідь-Іванко", "Товчикамінь і Сучимотузок", "Казка про Кощія Безсмертного, як його убили Іван-царевич і Булат-молодець", "Летючий корабель", "Козак Мамарига" тощо. Зазвичай головний герой вирушає у небезпечні мандри, в яких фантастичним чином добивається своєї мети. Досягнути цього допомагають численні побратими. А ті з них, хто зрадив після братання, були покарані смертю. У казковому епосі порушення традицій побратимства повсюдно розцінюється як важкий злочин.

Схоже, що в період Русі "братання" було досить поширеним явищем. Словом "братчина" називали також сільську, релігійну або міську ремісницьку (цехову) громади, які мали свого особливого патрона і міське свято – вид бенкету. На "братчині"-бенкеті, який здійснювався в складчину у певний час, могли вирішуватись внутрішні питання сільської та міської громади. Як реліктові, подібні традиції доживали своїх днів до позаминулого століття у деяких регіонах Росії та Білорусі.

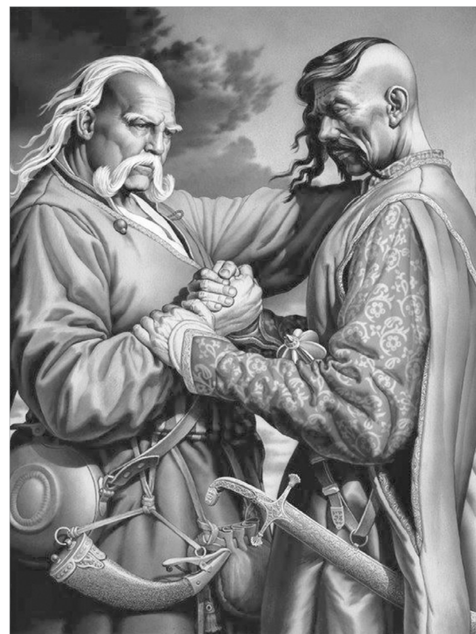
Відтак, у часи Русі братання було поширеним явищем серед широких верств населення, але найбільш поширеними і значущими ці відносини були у дружинницькому середовищі.

КОЗАЦЬКЕ ПОБРАТИМСТВО

Як зазначають дослідники, починаючи з Миколи Костомарова, українське козацтво успадкувало ритуал побратимства як традицію з часів Русі. Він стає наче одним з наріжних каменів січового братства, адже рівні між собою козаки зверталися один до одного "брате, братчику", а усе січове військо називали "козацьке братство".

Перший ритуал братання у козаків був простим: майбутні побратими пили алкогольний напій та обмінювалися дорогоцінними подарунками. З часом обряд почали освячувати і фіксувати у церкві: козаки йшли до церкви і в присутності священика давали клятву перед Богом, що з цього часу вони стали братами, а на того, хто зрадить, чекає Боже прокляття і гнів. Побратими зобов'язувалися любити і допомагати один одному у будь-якій життєвій ситуації, а якщо треба, то і пожертвувати життям заради братчика. Після цього робили запис у церковній книзі, слухали молитву, дарували один одному хрести та ікони і виходили з церкви немовби справжні рідні брати до кінця свого життя. Подібний обряд зафіксований у метричній книзі села Протопопівка Олександрійського повіту Херсонської губернії.

Після знищення Запорозької Січі у 1775 р. традиція побратимства поступово відмирає. Так, у тогочасному збірнику українських приказок Номиса серед 14 тисяч варіантів знаходимо лише декілька про побратимство: "Добре братство краще богацтва", "При добрій годині

усі побратими, а при лихій нема і родини", "Сватання не братання", "Побратався собака з горобцем", "Не братайся, з ким телят не пас!".

У кінці XIX ст. етнографи зафіксували два приклади побратимства (так зване "горівчане братство") в Катеринославській і Херсонській губерніях. Так, у м. Дмитрівці на Херсонщині братання відбувалося між двома щирими приятелями, які були сиротами. Обряд проводили у хаті одного з побратимів у присутності сусідів. Після приходу гостей знімали зі стіни ікону, перед якою майбутні побратими молилися та обіймалися. Потім відбувався святковий обід з горілкою, під час якого господар дарував побратиму ікону, цінні речі, а іноді обмінювався з ним хрестиками. Те ж саме відбувалося у хаті іншого побратима. Між такими братчиками та їхніми сім'ями панувала дружба і взаємодопомога. Серед українців існувало повір'я, що братання – один з перших ступенів споріднення, і тому діти побратимів не могли вступати в шлюб поміж собою.

Побратимство було складовою частиною загальноіндоєвропейського мілітарного комплексу. Ці традиції сформувалися ще в часи первісної родової громади і стали тим стрижнем, навколо якого формувалися ранньолицарські військові дружини та комітати.

На початку XX ст., у часи Національно-визвольної революції нашого народу, між багатьма українськими вояками та повстанцями виникали побратимські відносини. До побратимства звертались і націоналістичні організації УВО та ОУН. Нині їх наслідують патріотичні організації, у яких братання між членами організації є такою ж важливою ідеологічною засадою, як і Декалог українського націоналіста. Але це вже зовсім інша історія.

Сергій ДРОЗД

МОНІТОРИНГ СОВІСТІ

ЛИСТ ВОЛИНЯКА ДО ПОЛЯКІВ

Скільки коштує життя поляка? Питання безглузде, навіть коли його поставити конкретніше: життя людини. Але воно не було таким безглуздим 70 років тому. Наприклад, німці убивали 100 українців за одного вбитого німця. А скільки поляків? Стільки ж… Наприклад, в селі Озірці на Волині після зіткнення совєтських партизанів з німцями було цілком знищене все село, а то було польське село.

А скільки коштує совєтський вояк? Такого питання ніколи не стояло: у них все вимірювалось "втратами живою силою і технікою".

Дещо зросло в ціні життя поляка, коли на нього надіти німецьку уніформу. В зіткненні з УПА гинули учасники каральних загонів – і німці, і поляки. Якщо поляк був колишнім польським поліцаєм, його цінували вище, бо він давав німцям списки українських націоналістів.

Якщо поляк не хотів грати на боці німців – йому була ціна та сама, що й українцеві.

Яку ціну складали собі українці? Набагато вищу за німецьку розцінку. Проти українця був окупант німецький, совєтський і польський. Отже він мусив скласти собі високу ціну як вояк Української Повстанської Армії, яка захищала свій край і від Гітлера, і від Сталіна. Жорстока війна, і то все тільки трофейною зброєю!

Дуже прикро говорити про польських окупантів, але, власне, що робила на Волині польська Армія крайова?

Українців у своїй хаті вважали бандитами усі три окупанти.

Чи була б колотнеча між українцями і поляками, якби поляки жили собі, як чехи, і перечікували війну? Навіщо полякам втручатися в те пекло?

Але коли польський еміграційний уряд у Лондоні почав гарячкувати про відновлення довоєнних кордонів, то він забув привітати повсталу Волинь, яка бореться проти двох ворогів Польщі. Досить було привітати і закликати поляків до нейтралітету – і це оцінила б знекровлена Волинь.

Але коли "мудрі патріоти" з Лондонського затишку закликали поляків до активної боротьби за волинську землю проти УПА, яка обороняє ту землю, то яку ціну вони визначили за життя поляка?

Вони хіба не знали, що на Волині поляків менше 10 відсотків? Вони хіба не розуміли, що провокують мирне польське населення на конфлікт з українцями замість того, щоб зайняти шляхетну позицію?

Але історія не знає умовного способу. Посіяли вітер – пожали бурю. Нищівну для обидвох народів. Бо хіба після повернення совєтів робитимуть різницю між поляком і українцем? Усіх везтимуть у Сибір, і то переважно українців – за причетність до УПА.

Звичайно, полякам здається, що у Волинській катастрофі вони не винні. Їм навіть здається, що з боку українців була різанина, а з боку поляків – тільки "одветові акції", тобто те саме. А коли врахувати, що на Лемківщині і Підляшші ті етнічні чистки почалися раніше… Але поляки не уміють враховувати своїх злочинів.

Мудрий поляк по шкоді – є таке прислів'я. Але не кожного поляка це стосується. Наприклад, кресов'яки і чути не хочуть про мудрість – вони думають про реванш!

У них цілі групи "дослідників" Волинської трагедії і багато з них зробили віктимізм своєю спеціальністю. Вони воюють! "Панове, – кажуть їм волиняки, – до 60-річчя Волинської трагедії ми по-християнськи і зовсім по-людськи вже примирилися і вшанували пам'ять наших жертв. Хочете це повторювати аж до прострації? То що, за тих 10 років у вас народилися нові свідки з новими аргументами? Чи віра ваша уневажнила християнський принцип "блаженні миротворці?"

Закінчення на 8-й стор.

ЕКОСТИЛЬ

КАЗКОВЕ ПОДВІР'Я

Це подвір'я нагадує казкову країну, приховану серед міського асфальту.

Зелений рукотворний куточок дикої природи перетворений завдяки людській фантазії в дивовижний заповідник під відкритим небом.

Тут живуть багато казкових героїв з дитячих мультсеріалів : кумедні звірі та птахи, мавки та домовички, вусаті козаки та маленькі дерев'яні хатинки під солом'яною стріхою, і ще багато приємних несподіванок ви зустрінете тут. Є навіть рукотворне озерце, де живуть звичайнісінькі зелені жабенята.

Подивитися чудову казкову країну Мультландію, зроблену з дерева, пенопласту та гуми, приходить не тільки малеча, а й дорослі мешканці прилеглих будинків і навіть районів. Їм теж цікаво. Гуляють, милуються, фотографують. Де вони ще побачать, наприклад, мініатюрні церкви з золоченими куполами серед милуючого ока розмаїття живих квітів? Авторами та творцями цього чудового пейзажу є мешканці будинку по вулиці Гонгадзе, 20 Ж, що на Виноградарі, – подружжя Третьяків Олександра та Надії, а також голова будинкового комітету Віра Василівна Петрище. До речі, всі вони не є професійними дизайнерами, а звичайні аматори, які мають велике бажання робити прекрасне для людей.

Багато праці, часу та фантазії вклали вони у нічим не помітне подвір'я будинку, перетворивши його на дивовижний квітучий заповідник.

У руках майстрів навіть звичайні гумові автопокришки перетворюються у величавих чорних лебедів, залишається тільки розфарбувати.

Якщо не вірите – приїжджайте до нас на Виноградар і ви переконаєтесь, що світ прекрасного поруч, треба тільки докласти трохи зусиль, щоб перетворити його у чудову квітучу казку.

Пам'ятаймо пророчі слова: "Краса змінить світ на краще".

Хочете змінити світ – почніть із себе.

Михайло МУХОРТОВ

МОНІТОРИНГ СОВІСТІ

ЛИСТ ВОЛИНЯКА ДО ПОЛЯКІВ

Чи просто мораль знизилась, а радикали піднялися і рвуться до наступу? Відомо, що Україна зазнає невдач і слабо захищається, а в ешелонах влади є неприхована кремлівська агентура антиукраїнського характеру. То що ж – ви відчули слушний момент приєднатися до п'ятої колони?

Бог милував поляків від того жаху, якого зазнали найближчі сусіди – українці і євреї. Дякуйте Богові. А ви спокушаєте і собі говорите, що зазнали геноциду. Навіщо ви це робите?

Не любить свого народу той, хто спекулює його жертвами і робить патріотизм своєю професією. Адже ви легкодумно готуєте собі ворогів – замість того, щоб готувати приятелів. Українська і польська молодь сьогодні зблизились, як ніколи. Радіймо!

Нам не треба переконувати один одного, що убивство людини є злочин і що факти убивств мають бути категорично і безоглядно засуджені.

Але коли ви підтягуєте до цього злочину героїв української визвольної війни, полеглих героїв, ви граєтесь із вогнем!

Ми далекі від того, щоб зле думати про поляків, гідних пошани і вдячності. Ми свято шануємо пам'ять волинського шляхтича, політичного мислителя В'ячеслава Липинського…

Але кожен народ має і своїх лайдаків, які люблять носити знак хреста і меча… І вони галасливі…

Закінчення. Початок на 7-й стор.

Нині вони паплюжать святе ім'я Волині. Вони перетворюють славну Волинь на місце злочину, тоді, як це край добрих, працьовитих людей, які в час брутальних принижень змушені були взятися за зброю. Більшість із них загинули в боях. "Воля або смерть!" У тіні героїв ідуть і мародери, і авантюристи, і жорстокі боягузи. Хто нині знає, як там починалося, хто розпалював. Хто стримував…

То були молоді люди, виховані в жорстокий час, коли тон задавали два найбільші бандити в історії.

Вшануймо пам'ять одважних і українців, і поляків, які посміли словом і ділом виступити в обороні свого народу.

Шануймо Волинь і зупинімо гістеричне волання.

Волиняк

Підписуюсь тим іменем, бо воно значить більше, ніж моє прізвище. Думки тут не просто однієї особи. Так думають сотні тисяч

КАЛАМБУРИЗМИ

Сергій КОВАЛЬ

БАЛАКУНИ
У галузях усіх умільці та експерти,
Крім однієї – плуга перти...

ОПОНЕНТОВІ
Ще донедавна мав ти
Мізки й ментальність мавпи...

СУСІДОВІ
Толю із Тули, писок стули!..

ТРАДИЦІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ
Ніколи не відсуне чарку Ваня,
Якщо не платить сам за чаркування...

БУКОВИНСЬКА МРІЯ
На БМВ при черевці
З Німеччини у Чернівці...

ВАГОННЕ ЩАСТЯ
Не дме із вікна, простирадла не рвані,
Не біля сортиру... Вважай, що в нірвані...

СУСІД ПО КУПЕ
Послухаєш його: він у стократ
Мудріший, ніж Сенека і Сократ...

ПОРНОЗІРКА
На мене зайвих звинувачень злива...
А я завжди була сором'язлива...

ВЕСЬ СПЕКТР ВЕСЕЛКИ
Вселяли оптимізм на вернісажі
Творіння з дьогтю, зі смоли, із сажі...

НАШКОДИВ
Я б до сьогодні вила мав,
Якби ти зуб не виламав...

ТАКСІ НАВІЩО, кицю, тобі,
Якщо літаєш на коцюбі?..

ОБАЧЛИВИЙ
Боюсь приймаком йти до Мотрі у хату,
Не зможу здолати там матріархату...

КОЛЕКТИВІСТ
Ловив Лаврін на полі гав.
– Ловіть і ви, – наполягав...

ЕПІТАФІЮ ПОЛІТИКУ
Народу непоправна втрата
На персональні раю врата...

НАША МОВА КАЛИНОВА...

ЯК МИ ГОВОРИМО І ПИШЕМО

НЕПРАВИЛЬНО	ПРАВИЛЬНО
Накопичувач енергії…	Нагромаджувач енергії…
Хронічна нежить…	Хронічний нежить…
Гостра необхідність…	Гостра потреба…
Без оглядок на…	Незважаючи на…
Палатка…	Намет…
Розповсюдження інформації…	Поширення інформації…
Безобідна істота…	Сумирна (нездатна образити) істота…
Бувший у користуванні…	Уживаний…
Вища міра покарання…	Найвища міра покарання…
Військовий період…	Воєнний період…
Властивий для літератури…	Властивий літературі…
Він займався столяруванням…	Він столярував…
Дещо заторможено активність…	Дещо загальмовано активність…
Президентом приноситься присяга…	Президент присягає (складає присягу)…
Пробачте мене…	Пробачте мені…
На короткій нозі з ним…	У дружніх стосунках (запанібрата) з ним…
На закаті днів…	На схилі віку…
Він знову попав впросак…	Він знову пошився в дурні (осоромився)…
Поритися в пам'яті…	Покопатися в пам'яті…
При бажанні цього можна досягти…	Коли є бажання, цього можна досягти…

Підготувала Марія ВОЛОЩАК

Видавець Конгрес Українських Націоналістів
Засновник та шеф-редактор Степан Брацюнь
Редакційна колегія Іван Белебеха, Іван Головацький, Ярослав Радевич-Винницький.

Адреса редакції: 01001, вул. Хрещатик, 21, пом. 111, м.Київ; тел./факс (044) 279-78-08 e-mail: nacija@ukr.net
Адреса видавця: 01004, вул. Антоновича, 36, м. Київ, тел./факс 235-37-61

Реєстраційне свідоцтво: Серія КВ № 7970, видане Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 08.10.2003 р.
Передплатний індекс: 09715
Банківські реквізити: СПД Брацюнь Степан, р/р №26008013932801 у філії "Центральне регіональне управління ВАТ "Банк "Фінанси і кредит", ТОВ м. Київ, МФО 300937, ЄДРПОУ 2305606776

Газету набрано і зверстано у комп'ютерно-видавничому центрі Конгресу Українських Націоналістів.
Газету видрукувано у ТОВ "Поліграфічна компанія "Інтерекспресдрук"
Замовлення №
Наклад 14 000 прим.
Ціна договірна

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9